

بررسی انگیزه‌های زنان برای ورود به دانشگاهها بر مبنای تئوری سلسله مراتب نیازهای مازلو

شاهین راز*، فریبا زرگرشیرازی**

* کارشناس ارشد مدیریت و عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد آبادان

** کارشناس ارشد روانشناسی و عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد آبادان

چکیده:

تداوم روند افزایش سهم زنان در آموزش عالی ایران طی سال‌های اخیر، عوارض و تبعات شناخته شده آن، موجبی برای اطلاع از انگیزه‌های ورود زنان به دانشگاهها می‌باشد. این تحقیق با استفاده از تئوری سلسله مراتب نیازهای مازلو (Maslow)، انگیزه‌های مذکور را در سال ۸۴ تعیین نموده است. تحقیق با طراحی پیمایشی، روی تعداد ۷۰۰ نفر از پذیرفته شدگان کنکور ۸۴ به روش نمونه‌گیری تصادفی چند مرحله‌ای انجام گرفت. تعداد ۶ سوال پژوهشی جهت تعیین انگیزه ورود زنان به آموزش عالی، و یک پرسشنامه ۱۶ سئوالی جهت تعیین ارجحیت نیازهای پنج‌گانه مازلو طراحی و بین آنها توزیع گردید. داده‌ها با استفاده از آزمون‌های ویل کاکسون و کروسکال والیس مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که، دانشجویان برای تأمین نیازهای ایمنی و اجتماعی راه دانشگاه را انتخاب می‌نمایند و همچنین برای تأمین این نیازها، جامعه فعلاً "راه دیگری را برای آنها ارائه نداده است. بنابراین اجباراً" این مسیر را انتخاب می‌نمایند. در نتیجه ورود به دانشگاه می‌بایست هدف باشد نه ابزار، با این نگرش مصونیت فعلی تقویت و آینده زنان تأمین می‌شود، نگرش مدیران عالی و در نتیجه رسالت فعلی دانشگاهها می‌بایست متحول گردد.

واژه‌های کلیدی: انگیزه، دانشگاه، نیاز، زنان، مازلو.

مقدمه:

آموزش عالی شد، تداوم روند صعودی نگران کننده است؛ چرا که این نرخ تابع یک برنامه‌ریزی دقیق فرهنگی و اجتماعی نمی‌باشد، بنابراین، افزایش مضاعف انتظارات و توقعات برخواسته از ارتقاء نگرش‌ها و بینش‌ها را در پی دارد و این‌ها زمینه ساز مشکلات فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی می‌باشد (توسعه غیر همگن).

اولین قدم در رفع این مشکل، تعیین سازشی (هدفمند و اختیاری بودن) یا بیانی (اجباری و بدون هدف) بودن رفتار و همچنین تعیین انگیزه‌های زنان برای ورود به دانشگاهها می‌باشد؛ بنابراین به منظور شناخت انگیزه ورود زنان به آموزش عالی در این پژوهش از نظریه سلسله

بررسی تقاضای اجتماعی آموزش عالی در ایران به لحاظ ترکیب جنسیتی نشان می‌دهد که سهم زنان در آموزش عالی همواره سیر صعودی یافته است به گونه‌ای که برای اولین بار در سال ۱۳۷۹ تعداد پذیرفته شدگان زن در مراکز آموزش عالی به رقم ۵۱٪، و در سال ۱۳۸۳ به بیش از ۶۰٪ رسید (سالنامه آماری، ۱۳۸۳) تداوم روند ترکیب جنسیتی تقاضای اجتماعی، یک چالش برای نظام آموزش عالی و یک تحول مهم در عرصه اجتماعی، سیاسی و اقتصادی کشور می‌باشد (ابوعلی، ۱۳۸۰: ۱۸). برخلاف آن که نباید منکر پیامدهای مثبت افزایش سهم زنان در

دانشگاه در بین دانش آموزان بیشتر جهت ارضاء نیازهای فیزیولوژیکی است. همچنین زنان تمایل بیشتری نسبت به همسالان مرد خود برای ورود به دانشگاه دارند. در تحقیق دیگری که ماکسول و همکاران (Maxwell, 2000) در استرالیا انجام داده‌اند، ارضاء نیازهای فیزیولوژیکی از مهم ترین انگیزه‌های دانش آموزان برای ورود به دانشگاه گزارش شده است؛ ضمن این که هشتاد درصد آنان قصد رفتن به دانشگاه را داشتند و زنان نسبت به مردان تمایل بیشتری برای ادامه تحصیل ابراز کرده‌اند.

مطالعه دیگری که توسط کانتون (Conton, 2001) در کشور هلند انجام شده است نشان می‌دهد که ارضاء نیازهای فیزیولوژیکی و ایمنی از مهمترین انگیزه‌های ورود به دانشگاه می‌باشد؛ در این تحقیق آمده است که طی ده سال گذشته، متقاضیان ورود به دانشگاه در هلند دو برابر شده‌اند.

دیویس و همکاران (Davis, 2001) به اهمیت ورود به دانشگاه برای به دست آوردن قابلیت‌های شهروندی علاوه بر مزایای شغلی اشاره می‌کنند.

گزارش وزارت علوم ژاپن حاکی از این است که بیشترین انگیزه ورود به دانشگاه در آن کشور آموزش و تحقیق در رشته مورد علاقه و تخصص یابی در حرفه مورد نظر (نیاز خود شکوفائی) است.

نظر به این که در سال‌های اخیر، تقریباً از هر سه دانشجوی پذیرفته شده، دو نفر آنها زن می‌باشند، با توجه به اهمیت اطلاع و شناخت انگیزه‌های آنها برای ورود به دانشگاه‌ها این تحقیق، در سال ۱۳۸۴ روی زنان پذیرفته شده دانشگاه‌های دولتی و غیر دولتی استان خوزستان انجام گرفته است.

مواد و روش‌ها:

تحقیق با طراحی (Design) پیمایشی انجام گرفت، و جامعه آماری کلیه پذیرفته شدگان زن دانشگاه‌های استان خوزستان اعم از دولتی و غیر دولتی، در سال ۸۴ را تشکیل داده است. تعداد آنها ۱۲,۰۰۰ نفر بود و از بین آنها طبق فرمول تعیین حجم نمونه کوکران با خطای $pq=0.04$ و فاصله اطمینان ۹۵٪ و حداکثر وارپانس 0.24

مراتب مازلو استفاده می‌شود. بر اساس این نظریه انگیزه آدمی تابع عوامل مادی و غیر مادی می‌باشد که در سلسله مراتبی از نیرومندترین تا ضعیف‌ترین نیازها قرار می‌گیرد. این نیازها در پنج طبقه خلاصه می‌شود: فیزیولوژیکی (درآمد و شغل)؛ ایمنی (ترس از آینده، ثبات)؛ اجتماعی (ازدواج، عشق)؛ عزت نفس (غرور، اثبات شایستگی)؛ خود شکوفائی (تحقق خود) (رحیمی نیک، ۱۳۷۴: ۱۱). بنابراین، برای تعیین این که انگیزه ورود زنان به آموزش عالی (دولتی و غیر دولتی) در کدام طبقه قرار می‌گیرد ۶ سؤال پژوهشی مطرح می‌گردد:

۱- آیا زنان بدون هدف و اختیار (جزء بیانی رفتار) وارد دانشگاه می‌شوند؟

۲- آیا زنان برای تامین نیازهای فیزیولوژیکی وارد دانشگاه می‌شوند؟

۳- آیا زنان برای تامین نیازهای ایمنی وارد دانشگاه می‌شوند؟

۴- آیا زنان برای تامین نیازهای اجتماعی وارد دانشگاه می‌شوند؟

۵- آیا زنان برای تامین نیازهای عزت نفس وارد دانشگاه می‌شوند؟

۶- آیا زنان برای تامین نیازهای خود شکوفایی وارد دانشگاه می‌شوند؟

در حال حاضر رسالت اصلی دانشگاهها تربیت نیروی شاغل مورد نیاز جامعه است و یکی از مهم ترین انگیزه‌های متقاضیان ورود به آموزش عالی به دست آوردن شغل است. به تعبیردیگر دانشگاهها با شغلها گره خورده‌اند (Gaetgens, 2003). آدامز (Adams, 1997) در پژوهش خود علاوه بر انگیزه‌های شغلی، ارضاء نیازهای اجتماعی را از جمله انگیزه‌های مهم نوجوانان ویرجینیای غربی برتی ورود به دانشگاهها گزارش می‌نماید. دلانی (Delaney, 1999) در تحقیق خود اشاره می‌کند که استفاده از محیط اجتماعی دانشگاه برای دانشجویان با اهمیت است، تأثیر آن به موقعیت اجتماعی دانشجویان بستگی دارد.

در پژوهشی که نولند (Noland, 1999) در ایالت تنسی آمریکا انجام داد، دریافت که تصمیم برای ورود به

تعداد ۷۰۰ نفر نمونه به روش تصادفی چند مرحله ای انتخاب و بررسی شدند. در این تحقیق از پرسشنامه‌ای که توسط محقق ساخته شده استفاده گردیده است. بدین منظور ابتدا ۱۰۰ نفر از داوطلبان زن ورود به دانشگاه مصاحبه اکتشافی به عمل آمد. پرسشی که مطرح گردید این بود که ((چرا می‌خواهید به دانشگاه بروید؟)) پاسخ‌های داوطلبان که در حقیقت همان انگیزه‌های ورود آنان به آموزش عالی بود (شغل، استقلال، ادامه تحصیل، اثبات شایستگی و...) با نظریه سلسله مراتب مازلو تطبیق داده شد؛ سپس ارجحیت انگیزه‌ها و سازشی یا بیانی بودن رفتار زنان برای ورود به دانشگاهها بر مبنای نظریه مازلو به صورت ۲۰ سؤال با مقیاس پنج درجه ای لیکرت طراحی گردید، پرسشنامه مذکور برای بررسی مقدماتی با نمونه ۵۰ نفری اجرا شد. پس از رفع نقص و اصلاح بعضی از عبارتها پرسشنامه اصلی تکمیل گردید. اعتبار سؤال‌های (Validity) با استفاده از روش تحلیل عاملی و روائی (Reliability) آن با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ در سطح معنی دار ۰/۰۱ محاسبه گردید، که مقدار آن ۰/۷۸ به دست آمد. فرم اطلاعاتی مذکور بین نمونه تحقیق توزیع گردید. داده‌های پرسشنامه طبقه بندی، استخراج و سپس از طریق آزمون‌های ویلکاکسون و کروسکال والیس (حسینی، ۱۳۸۲) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌های تحقیق

تحقیق روی تعداد ۷۰۰ نفر از پذیرفته شدگان کنکور سال ۸۴ زن دانشگاههای استان خوزستان انجام گرفت. ۵۱۶ نفر آنها در طول مدت تحقیق همکاری نمودند که ۴۹٪ دانشجوی دانشگاه دولتی و ۵۰/۵٪ دانشگاه آزاد بودند. بر اساس داده‌های جدول شماره ۱، نتایج تحلیل داده‌ها نشان داد:

۱- ۷۶ درصد دانشجویان زن دانشگاه آزاد اسلامی در سال ۸۴ ((به اجبار و بدون اختیار راه دانشگاه را برای تأمین نیازهای خود انتخاب)) نموده‌اند؛ به عبارتی همان جزء بیانی رفتار (طبق نظریه مازلو) می‌باشد (رضوانی، ۱۳۶۹: ۱۸۹). آماره ویلکاکسون نشان داد که این اختلاف

معنی دار است ($p < ۰/۰۰۱$).

۲- فقط ۲۲/۴ درصد دانشجویان زن دانشگاه آزاد اسلامی در سال ۸۴ ((برای تأمین نیازهای فیزیولوژیکی به دانشگاه)) می‌آیند. آماره ویلکاکسون نشان داد که این اختلاف معنی دار نیست ($p < ۰/۷۸۴$).

۳- ۷۷/۶ درصد دانشجویان زن دانشگاه آزاد اسلامی در سال ۸۴ ((برای تأمین نیازهای ایمنی به دانشگاه)) می‌آیند. آماره ویلکاکسون نشان داد که این اختلاف معنی دار است ($p < ۰/۰۰۱$).

۴- ۶۹/۶ درصد دانشجویان زن دانشگاه آزاد اسلامی در سال ۸۴ ((برای تأمین نیازهای اجتماعی به دانشگاه)) می‌آیند. آماره ویلکاکسون نشان داد که این اختلاف معنی دار است ($p < ۰/۰۰۱$).

۵- ۶/۷ درصد دانشجویان زن دانشگاه آزاد اسلامی در سال ۸۴ ((برای تأمین نیازهای عزت نفس به دانشگاه)) می‌آیند. آماره ویلکاکسون نشان داد که این اختلاف معنی دار نیست ($p < ۰/۹۹۸$).

۶- ۶/۷ درصد دانشجویان زن دانشگاه آزاد اسلامی در سال ۸۴ ((برای تأمین نیازهای عزت نفس به دانشگاه)) می‌آیند. آماره ویلکاکسون نشان داد که این اختلاف معنی دار نیست ($p < ۰/۹۹۸$).

۷- ۲۰/۲ درصد دانشجویان زن دانشگاه آزاد اسلامی در سال ۸۴ ((برای تأمین نیازهای خودشکوفایی به دانشگاه)) می‌آیند. آماره ویلکاکسون نشان داد که این اختلاف معنی دار نیست ($p < ۰/۷۵۸$).

همچنین بر اساس تحلیل نتایج داده‌های جدول شماره ۲:

۸- ۷۳ درصد دانشجویان زن دانشگاه دولتی در سال ۸۴ به اجبار و بدون اختیار راه دانشگاه را برای تأمین نیازهای خود انتخاب)) نموده‌اند، به عبارتی همان جزء بیانی رفتار (طبق نظریه مازلو) می‌باشد. آماره ویلکاکسون نشان داد که این اختلاف معنی دار است ($p < ۰/۰۰۱$).

۹- فقط ۳۹/۷ درصد دانشجویان زن دانشگاه دولتی در سال ۸۴ ((برای تأمین نیازهای فیزیولوژیکی به دانشگاه)) می‌آیند، آماره ویلکاکسون نشان داد که این اختلاف معنی

۱۲- ۲۱/۵ درصد دانشجویان زن دانشگاه دولتی در سال ۸۴ ((برای تأمین نیازهای عزت نفس به دانشگاه)) می‌آیند. آماره ویلکاکسون نشان داد که این اختلاف معنی دار نیست ($p < ۰/۹۳۴$).

۱۳- ۲۱/۵ درصد دانشجویان زن دانشگاه دولتی در سال ۸۴ ((برای تأمین نیازهای خود شکوفائی به دانشگاه)) می‌آیند. آماره ویلکاکسون نشان داد که این اختلاف معنی دار نیست ($p < ۰/۰۵۱$).

دار نیست ($p < ۰/۰۵۴$).

۱۰- ۵۹/۶ درصد دانشجویان زن دانشگاه دولتی در سال ۸۴ ((برای تأمین نیازهای ایمنی به دانشگاه)) می‌آیند. آماره ویلکاکسون نشان داد که این اختلاف معنی دار است ($p < ۰/۰۰۱$).

۱۱- ۵۷/۱ درصد دانشجویان زن دانشگاه دولتی در سال ۸۴ ((برای تأمین نیازهای اجتماعی به دانشگاه)) می‌آیند. آماره ویلکاکسون نشان داد که این اختلاف معنی دار است ($p < ۰/۰۰۱$).

Pvalue	جمع	کاملاً مخالف	مخالف	بی تفاوت	موافق	کاملاً موافق	پاسخها / متغیرها
۰/۰۰۱	۲۶۱	۰(۰/۰)	۳(۱/۱)	۵۹(۲۲/۵)	۱۱۷(۴۴/۵)	۸۲(۳۱/۵)	رفتار بیانی
۰/۷۸۴	۲۶۱	۱۶(۵/۶)	۷۸(۳۰/۳)	۱۰۹(۴۱/۶)	۵۲(۲۰/۲)	۶(۲/۲)	نیاز فیزیولوژیکی
۰/۰۰۱	۲۶۱	۵(۲/۱)	۹(۳/۴)	۴۴(۱۶/۹)	۱۴۴(۵۵/۱)	۵۹(۲۲/۵)	نیاز ایمنی
۰/۰۰۱	۲۶۱	۰(۰/۰)	۹(۳/۴)	۷۰(۲۷/۰)	۱۲۹(۴۹/۴)	۵۳(۲۰/۲)	نیاز اجتماعی
۰/۹۹۸	۲۶۱	۲۹(۱۱/۲)	۹۷(۳۷/۱)	۱۱۷(۴۴/۹)	۱۵(۵/۶)	۳(۱/۱)	نیاز عزت نفس
۰/۷۵۸	۲۶۱	۵(۲/۲)	۵۵(۲۱/۳)	۱۴۶(۵۶/۲)	۴۱(۱۵/۷)	۱۱(۴/۵)	نیاز خود شکوفائی

جدول ۱- توزیع دانشجویان زن دانشگاه آزاد بر حسب نوع رفتار و مراتب نیازهای مازلو در استان خوزستان ۱۳۸۴

Pvalue	جمع	کاملاً مخالف	مخالف	بی تفاوت	موافق	کاملاً موافق	پاسخها / متغیرها
۰/۰۰۱	۲۵۵	۶(۲/۴)	۱۲(۴/۸)	۵۱(۱۹/۸)	۱۲۳(۴۸/۴)	۶۳(۲۴/۶)	رفتار بیانی
۰/۰۵۴	۲۵۵	۱۴(۵/۶)	۵۴(۲۱/۴)	۸۵(۳۳/۳)	۶۹(۲۷/۰)	۳۲(۱۲/۷)	نیاز فیزیولوژیکی
۰/۰۰۱	۲۵۵	۱۲(۴/۸)	۲۲(۸/۷)	۶۹(۲۷/۰)	۱۱۱(۴۳/۷)	۴۱(۱۵/۹)	نیاز ایمنی
۰/۰۰۱	۲۵۵	۲(۰/۸)	۱۸(۷/۱)	۸۹(۳۴/۹)	۱۲۶(۴۹/۲)	۲۰(۷/۹)	نیاز اجتماعی
۰/۹۳۴	۲۵۵	۴(۱/۶)	۶۷(۲۶/۲)	۱۲۹(۵۰/۸)	۴۳(۱۶/۷)	۱۲(۴/۸)	نیاز عزت نفس
۰/۰۵۱	۲۵۵	۱۶(۶/۳)	۴۹(۱۹/۰)	۱۱۵(۴۵/۲)	۵۳(۲۰/۶)	۲۲(۸/۷)	نیاز خود شکوفائی

جدول ۲- توزیع دانشجویان زن دانشگاه دولتی بر حسب نوع رفتار و مراتب نیازهای مازلو در استان خوزستان ۱۳۸۴

طی سال‌های اخیر جای خود را به ارضاء نیازهای ایمنی و اجتماعی داده است؛ یعنی حرکت به سمت نیازهای قوی‌تر در هرم مازلو. در توجیه و تفسیر این پدیده می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

- از آنجائی که فقط ۲۰/۲ و ۲۱/۵ درصد از داوطلبین زن دانشگاههای آزاد و دولتی جهت تحصیل علم (ارضاء نیاز خود شکوفائی) آموزش عالی را انتخاب می‌نمایند، به نظر می‌رسد که متأسفانه نگاه به آموزش عالی نگاه ابزاری است؛ یعنی ورود به دانشگاه و تحصیل علم هدف نیست بلکه وسیله ای است برای تامین نیازهایی چون کسب درآمد، شغل، استقلال و ازدواج...

- از آنجائی که بیش از ۷۶٪ داوطلبین دانشگاههای آزاد و ۷۳٪ دانشگاههای دولتی راهی جز ورود به دانشگاه را برای تامین نیازهایشان نمی‌شناسند (جزء بیانی رفتار)، بنابراین طبیعی است که نمی‌دانند به کجا می‌روند. در حقیقت تصور می‌نمایند که با ورود به دانشگاه، مصونیت فعلی و آینده خود را تضمین می‌کنند.

- شاید این فرهنگ جامعه است که راه ارضاء نیازها را به آنها (داوطلبین ورود به دانشگاه) یاد می‌دهد؛ چرا که کارکرد دانشگاه را فرهنگ جامعه تعیین می‌نماید و فرهنگ جامعه هر چه باشد افراد جامعه همان خواهند بود (خوشدل، ۱۳۸۲: ۶۱). در کشور ما رفتن به دانشگاه برای جوانان خصوصاً زنان تنها راه تأمین آینده تلقی گردیده، به گونه ای که یک «آرزو» و یک «باید» محسوب می‌شود (جزء بیانی رفتار). از طرفی از آنجائی که ارزشهای حاکم بر خانواده‌های ایرانی حمایت و حفاظت از زنان را مورد تأکید قرار می‌دهد، به گونه ای که این حمایت در اغلب اوقات به صورت محدودیت اجرا می‌شود، مراکز تفریحی و فرهنگی و فعالیت‌های اجتماعی یا ورزشی مورد اطمینان خانواده‌ها که بتواند طیف وسیع دختران جوان فارغ التحصیل دبیرستان را پوشش دهد، بسیار کم شمارند. به علاوه این که معیارهای فکری جوانان در حال تغییر است و زنان ایران نیز متأثر از روند دنیای معاصر و نیز شرایط خاص خود خواهان حضور بیشتری در جامعه هستند (نیاز اجتماعی)، و به خصوص نسبت به گذشته در قبال استقلال مالی خود (نیاز ایمنی) احساس مسئولیت

۱۴- توزیع میانگین رتبه‌های نیازهای زنان دانشجویکه در جدول ۳ ارائه شده است، نشان می‌دهد ((رتبه‌های نیازهای پنجگانه مازلو برای آنان یکسان نیست))؛ و آماره کروسکال والیس نشان داد که این اختلاف برای هر دو گروه دانشجویان آزاد و دولتی معنی‌دار است ($p < 0.001$). بر این اساس، سلسله مراتب نیازها در دانشگاه آزاد: ۱- ایمنی ۲- اجتماعی ۳- خودشکوفائی ۴- فیزیولوژیکی ۵- عزت نفس و در دانشگاه دولتی: ۱- اجتماعی ۲- ایمنی ۳- خود شکوفائی ۴- فیزیولوژیکی ۵- عزت نفس می‌باشد.

جدول ۱۳- توزیع میانگین رتبه‌های نیازهای زنان دانشجو دانشگاه‌های استان خوزستان سال ۱۳۸۴

نیازها	دانشگاه	آزاد	دولتی
فیزیولوژیکی		۱۰۶/۶	۱۴۵/۰۸
ایمنی		۱۹۹/۴۸	۱۸۲/۶۷
اجتماعی		۱۹۵/۱۵	۱۸۴/۳۰
عزت نفس		۷۳/۶۹	۱۰۸/۸۲
خود شکوفائی		۱۱۵/۰۷	۱۴۵/۱۲
pvalue		۰/۰۰۱	۰/۰۰۱

بحث و تفسیر:

نتایج تحقیق نشان داد که افزایش سهم زنان در آموزش عالی معلول تغییر نگرش داوطلبان زن و مرد نسبت به آموزش عالی می‌باشد؛ به طور مشخص این تغییر از سال تحصیلی ۷۴-۷۵ که سهم زنان در دانشگاه (غیر از مقاطع تکمیلی) نرخ صعودی به خود گرفت قابل لمس می‌باشد. اگر انگیزه غالب در بین داوطلبین ورود به دانشگاه در کشور (تا قبل از ۱۳۷۵)، کسب شغل و درآمد بود، این نگرش بر اساس آزمون و خطا و جبر اجتماعی

برنامه ریزی خواهد کرد.

بیشتری می‌کنند (محمدی روزیانی، ۱۳۸۴: ۱۲۰).

- آموزه‌های دینی به ما یاد می‌دهد که علم را برای خود علم بخواید (نراقی، ۱۳۸۰: ۶۰) یعنی داوطلبین ورود به دانشگاه با هدف جبران کمبودها و یا کاهش تنش‌ها (نیازهای ایمنی و اجتماعی) نباید به دانشگاه بیایند؛ بلکه هدفشان می‌بایست غنی ساختن، گسترش تجربه زیستن، کمال مطلوب در یک کلمه تحقق خود باشد (نیاز خود شکوفایی). به بیان دیگر، تاکید بر روی قوی‌ترین و بالاترین سطح از نیازهای سلسله مراتب مازلو مد نظر باشد؛ جایی که اکثر کشورهای توسعه یافته به آنجا رسیده‌اند. به عنوان نمونه در کشورهای نظیر ژاپن، پرورش استعدادها و تحصیلی (نیاز خود شکوفایی) بیشترین انگیزه ورود زنان به شمار می‌رود (www.mext.go.jp/eky). و برای همین است که بر خلاف داشتن بیش از ۲ میلیون دانشجو، حدود ۱۰۰ هزار نفر هیأت علمی و ۷٪ منابع دنیا سهم کشور از تولید علم در دنیا به ۱٪ هم نمی‌رسد (توللی، ۱۳۸۳: ۲۳۰). به نظر می‌رسد مهمترین دلیل رسالت و کارکرد فعلی آموزش عالی در کشور ما (تولید مدرک، تامین نیازهای ایمنی و اجتماعی) باشد.

- یکی از محدودیت‌های این تحقیق عدم دسترسی به زنانی که علاقه‌ای به ورود دانشگاه نداشته و به عبارتی نیازهای شان از طرق دیگری ارضاء گردیده، می‌باشد که مطمئناً در صورت وجود اعتبار پژوهش تقویت می‌شد.

- با اینکه این پژوهش در مقاطع تکمیلی انجام نشده است (پیشنهاد برای تحقیقات آینده) اما با یک نگاه اجمالی به روند ترکیب جنسیتی تقاضای سال‌های گذشته می‌توان در یافت، همان اتفاقی که در مقاطع کارشناسی و پایین تر افتاد، اینجا نیز در آینده تکرار می‌گردد؛ به عبارتی حرکت به سمت نیازهای بالاتر در هرم مازلو. یعنی زنان در آینده نزدیک در مقاطع تکمیلی نیز سهم شان بیشتر از مردان خواهد شد.

- مطمئناً در صورت برآورد زمان حرکت به سمت نیازهای بالاتر در هرم مازلو (پیشنهاد برای تحقیقات آینده)، که تابع عوامل فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و... می‌باشد کمک بزرگی به مسئولین جهت سیاست گذاری و

منابع:

- ۱- ابوعلی، و دادهیر (۱۳۸۰): «زنان و آموزش عالی در ایران»؛ نشریه کتاب زنان، شماره پانزدهم، ص ۱۸.
- ۲- توللی، حسین (۱۳۸۳): وضعیت پژوهش در ایران و امکان ارتقای آن، اهواز، نشر میعاد، ص ۲۳۰.
- ۳- حسینی، سید یعقوب (۱۳۸۲): آمار ناپارمتریک؛ تهران، انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی، ص ۱۲۵.
- ۴- خوشدل، گیتی (۱۳۸۲): روانشناسی کمال؛ تهران، نشر پیکان، ص ۶۱.
- ۵- رحیمی نیک، اعظم (۱۳۷۴): تئوری نیاز و انگیزش؛ تهران، انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب، ص ۱۱.
- ۶- رضوانی، احمد (۱۳۶۹): انگیزش و شخصیت؛ مشهد، موسسه چاپ آستان قدس رضوی، ص ۱۸۹.
- ۷- سالنامه آماری (۱۳۸۳): مرکز آمار ایران.
- ۸- محمدی روزبهانی، کیانوش (۱۳۸۴): عوامل انگیزشی داوطلبان برای ورود به دانشگاه؛ تهران، فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی، شماره ۳۷، ص ۱۲۰.
- ۹- نراقی، مهدی (۱۳۸۰): علم اخلاق اسلامی؛ جلد اول، تهران، نشر حکمت، ص ۶۰.

10- Adams, Johan E. (1997); *A Study to Determine the of a Precollege Intervention on Early Adolescent Aspiration and Motivation for College in West Virginia; Blacksburg, Virginia.*

11- Canton, E. & R. Venniker (2001); *Higher Education Reform: Getting The Incentives Right; Cheps, Netherland.*

12- Davis, Houston D. Brian E. Noland & Russ Deaton (2001); "Novel Approach to College Choise: A Survey of Post- Secondary Opportunities"; Presented at the annual Meeting of Association of Institutional

Training Programs; NCVET Publ, Australia.

16- *Japanese Government Policies in Education, Science, Sport and Culture (1999); <http://www.mext.go.jp/ky>.*

17- *Noland, D.&N. Deato (2001); Tennessee Higher Education Commission Higher School Student Opinion Survey.*

18- *Japanese Government Policies in Education, Science, Sport and Culture (1999); <http://www.mext.go.jp/ky>.*

Research, Long Beach, CA, June 3-6 2001.

13- *Delaney, Anne Marie (1999); Parental Income and Students College Choice Process: Research Findings to Guide Recruitment strategies.*

14- *Gahtgens, P. (2003); German Australian Conference on higher Education Financing; Berlin, 24/25 October*

15- *Maxwell, D. & Colleague (2000); How People Choose Vocational Education and*

پښتو ښوونځي ښوونځي
پښتو ښوونځي ښوونځي